

Täysistunto

Keskiviikko 27.2.2019 klo 14.08—17.56

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistavahinkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 263/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 26/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjäristäyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 26/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.08 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi riistavahinkolakia. Esityksen mukaan suurpetojen aiheuttamat viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot, mukaan lukien koiravahingot, korvattaisiin täysimääräisinä kuten henkilövahingot, ja vieläpä viipymättä.

Viime vuosina pedot ovat aiheuttaneet noin 12 miljoonan euron vahingot, joita on kyettävä korvaamaan vain 8,4 miljoonan euron edestä. Tähän on nyt tulossa viimeinkin muutos. Poronhoitoalueen ulkopuolella suurin vahinkojen aiheuttaja on susi. Suomen sudet kuuluvat alalajiin Canis lupus lupus, jonka euraasialaiseen levinneisyysalueeseen kuuluu kymmeniätuhansia yksilöitä. Tämä laaja populaatio ei siis ole uhanalainen. Valiokunta otti tiukan kannan suden suojelustatuksen muuttamiseen ja valiokunta edellyttääkin mietinnössään, että valtioneuvosto toimii viipymättä suden siirtämiseksi luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V, jolloin vahinkoja aiheuttaneita susia voidaan poistaa nykyistä joustavammin.

Eikä tässä vielä kaikki: Valiokunnan asiantuntijakuulemisen perusteella valiokunnassa katsottiin, että koirasusi on vieraslaji, joka ei kuulu Suomen luontoon. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että perintötekijöistä tunnistettu risteymäyksilö poistetaan maamme luonnosta hoitosuunnitelman mukaisesti Suomen riistakeskuksen myöntämällä luvalla.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on varsin historiallinen, vaikka se toki soteuudistuksen varjoon jääkin.

16.10 **Reijo Hongisto sin:** Arvoisa puhemies! Valiokunta teki erittäin hyvän mietinnön, johon enemmistö valiokunnasta yhtyi. Haluan kiittää erityisesti mietintöön yhtyneitä opposition edustajia asian ymmärtämisestä ja hyvästä yhteistyöstä.

Hyvästä mietinnöstä nostan esille vain muutaman asian:

Ensiksi on erittäin hyvä, että tämän lain avulla voidaan maksaa petovahinkoja nykyistä paremmin ja nykyistä nopeammin myös poronhoitoalueen ulkopuolelle. Pedot aiheuttavat vuosittain noin 12 miljoonan euron vahingot, joita ei ole EU-rajoitteen takia voitu korvata

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

täysimääräisesti. Viime vuonna korvauksia jouduttiin leikkaamaan noin 3,6 miljoonaa euroa ja tänä vuonna ennusteiden mukaan samanlainen summa. Tämä kertoo karua kieltään ylisuureksi paisuneesta petokannasta ja korvausten maksatuksen epäonnistumisesta. Tällä lailla korjataan tuota maksatusta mutta valitettavasti ei vielä puututa ylisuureen petokantaan.

Petokannasta puheen ollen, arvoisa puhemies, minä kiitän valiokunnan enemmistöä siitä, että mietintöön saatiin kirjattua myös suden ja koiran risteymä eli koirasusi. Mietinnössä todetaan: ”Asiantuntijakuulemisen perusteella valiokunta katsoo, että koirasusi on vieraslaji, joka ei kuulu luontoon. Poiston toteuttavat viranomaisten valtuuttamat toimijat. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että perintötekijöistä tunnistettu risteymäyksilö poistetaan maamme luonnosta hoitosuunnitelman mukaisesti Suomen riistakeskuksen myöntämällä luvalla. Yksilö tulee tunnistaa risteymäksi myös morfologisten ominaisuuksien perusteella.” Valiokunta pitää välttämättömänä, että tunnistamisessa käytetyt menetelmät ovat siis luotettavia ja läpinäkyviä ja mahdollistavat myös riippumattoman näytteenoton. Tällä hetkellä virka-aputoimena pedot poistanut henkilö ei saa ottaa poistamastaan eläimestä karvaakaan. Tämä ei ole ainakaan minun oikeustajuni mukaista. Minä pidän tärkeänä, että poistajalla tulee olla oikeus myös oman oikeusturvansa takia ottaa poistamastaan eläimestä näytteet, joilla eläimen dna:ta voidaan verrata muihin koirasusiksi tunnistettuihin yksilöihin.

Arvoisa puhemies! Erityisen tyytyväinen olen myös siitä, että valiokunnalla riitti rohkeutta kirjoittaa mietintöönsä: ”Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto toimii viipymättä suden siirtämiseksi luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V.” Tämä oli valiokunnalta rohkea teko. — Kiitos.

16.13 Harry Wallin sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys on perusteltu, sillä sen mukaan suurpetojen aiheuttamat viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot, mukaan lukien koiravahingot, korvattaisiin täysimääräisenä kuten henkilövahingot. Porovahinkojen todennettavuutta parannettaisiin säätämällä velvollisuudesta valokuvata ja merkitä vahinkopaikka maastoon sekä ilmoittaa vahinkopaikan koordinaatit.

Ongelma jatkossakin on korvausten maksu vain kerran vuodessa, jolloin vahingon koehenkilö voi joutua pisimmillään odottamaan jopa puolitoista vuotta korvausta. Lisäksi suurpetojen aiheuttamien vahinkojen lisääntyminen on aiheuttanut määrärahojen riittämättömyyden, jolloin korvauksia ei ole voitu maksaa täysimääräisinä.

Valiokunta päätti tähän yhteyteen ottaa valiokunnan omana asiana arvioitavaksi vallitsevan susipolitiikan. Idea tähän syntyi valiokunnan Saksan ja Ranskan matkalla, koska myös ko. maissa susien aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet ja molempien maiden valiokunnat kannattivat muutoksia suden suojeluun.

Susien määrä Pohjanmaalla on kaksinkertaistunut viimeisen susilaskennan mukaan. Tästä ovat olleet seurauksena susien lisääntyneet pihavierailut. Tilanne kärjistyi viime elokuussa, kun vanhemmat järjestivät mielenosoituksen Vaasan torilla. Torille oli saapunut poliisin arvion mukaan noin 2 500 isää, äitiä, lasta, mummoa, paappaa ja muuta sukulaista. Tällaiset mielenosoitukset ovat meidän alueellamme todella harvinaisia, mikä kertoo tilanteen vakavuudesta. Omassa puheenvuorossani totesin, että tämä asia tulee hoitaa tämän eduskunnan aikana, ja onneksi nyt tässä valiokunnan mietinnössä on ryhdytty toimenpiteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Viime lokakuussa sanomalehti Pohjalainen uutisoi: ”Sudet näyttivät hampaitaan lenkkeilijälle Laihialla. Lenkkeilijä kohtasi kaksi sutta Laihian keskustan välittömässä läheisyydessä kuntoradalla. Lenkkeilijä oli joutunut kahden suden väliin keskustan tuntumassa sijaitsevalla kuntoradalla iltakahdeksan aikaan, ja sudet olivat näyttäneet lenkkeilijälle hampaitaan. Rohkea lenkkeilijä oli metelöinyt, jolloin sudet olivat poistuneet paikalta.” Mitä jos siinä olisi sattunut olemaan nuori äiti tai 15-vuotias urheilijanuorukainen? Kesti neljä tuntia, ennen kuin Riistakeskuksesta sai luvan jäljittää susia, siis neljä tuntia, kun maalaisjärjen mukaan niitä olisi pitänyt jäljittää välittömästi ja ne olisi pitänyt poistaa.

Tällä hetkellä susi on poronhoitoaluetta lukuun ottamatta EU:n luontodirektiivin liite IV:ssä, joka edellyttää tiukkaa suojelua. Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä esitetään, että Suomi käynnistäisi neuvottelut EU:n kanssa siitä, että susi voitaisiin siirtää liitteestä IV liitteeseen V, kuten se on jo poronhoitoalueella. [Puhemies koputtaa] Tällöin paikallisilla toimijoilla olisi parempi mahdollisuus reagoida uhkaaviin tilanteisiin. On myös muistettava, [Puhemies koputtaa] että susien määrä on kasvanut eikä se enää ainakaan Länsi-Suomessa ole uhattu eläin.

Lopuksi vain kertoisin, että tämän päivän Ilkka-lehdessä oli uutinen, jonka mukaan hallinto-oikeus hylkäsi susien tappamisen poikkeuslupahakemuksen, joka oli haettu sen takia, että sudet olivat vierailleet ja ne olivat raadelleet emolehmiä ja hevosen. [Puhemies: Aika!] Siitä huolimatta lupaa ei tullut.

16.17 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Reilu kahdeksan vuotta sitten Rovaniemellä pidin keskustan tilaisuudessa ensimmäisen poliittisen puheeni. Silloin valittiin keskustan kansanedustajaehdokkaita Lapista. Aloitin ensimmäisen puheeni niin, että minä olen se akka, jolta karhut tappoivat viime kesänä 75 lammasta, mutta eivät tietenkään, että väärän akan lampaat muuten tappoivat. Nyt sitten olen tällä vaalikaudella ja edellisellä päässyt tässä salissa jo useamman kerran puhumaan petoasioista. Sen kanssa on paljon täällä töitä nyt tehtykin. Asioita on saatu eteenpäin, mutta ei niin paljon kuin olisin toivonut. Petovahinkojen määrä on, ikävä kyllä, koko ajan vain lisääntynyt ja myös petokantojen määrä on lisääntynyt, vaikka olisimme toisella tavalla asian toivoneet edistyvän ja menevän eteenpäin.

Minä kannatan tätä lakiesitystä. Tosin vasahävikikorvausta porojen osalta minä olisin halunnut muuttaa niin, että jo löytyneet vahingot, kuolleet vasat, olisi korvattu ihan asianmukaisesta arvosta kyseisen vasan omistajalle, koska monta kertaa kyseiset vasat ovat esimerkiksi jo syksyllä eloon jätettyjä elovasoja, eloporoja, ja niiden arvo olisi kuitenkin ihan toista, mutta nyt ne menevät paliskunnan yhteiseen korvauskassaan. Tätä perusteltiin sillä, että tulisi paliskunnalle ylikorvaus näistä vasoista, mutta minun mielestäni se olisi kuitenkin ollut aika helposti laskentakaavalla korjattavissa. Mutta no, ihan täydellistä lakia tästä ei vielä saatu kuitenkaan.

Tässä laissa on etuna se, että nyten korvaukset saadaan nopeammin näille vahingon kärsijöille — todella tärkeä asia — ja sitten saadaan myöskin täydet korvaukset, toivottavasti täydet korvaukset, poronmistajille sattuneista vahingoista. Lex Halla -osio tässä tulee nyt sitten poistumaan. Siitä ollaan montaa mieltä, mutta kuitenkin tämä varmistaa sen, että nämä korvaukset saavat sitten täytenä kaikki poromiehet, joille ne nyt sitten kuuluvatkin.

Monet ovat sanoneet, että mikäs teillä on korvauksilla eläessä, mutta kun se petokorvaus ei vaso. Kerta kaikkiaan se petokorvaus ei tee vasaa. Sieltä ei saa sen jälkeen seuraavana vuonna vasaa, minkä panisi teuraaksi ja mistä saisi tuloja aikaiseksi. Eli kyllä se on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

aina vahinko. Elikkä ehdottomasti me mieluummin haluaisimme sen pysyvän hengissä, jonka me olemme eloon jättäneet.

Iso muutos porotalouspuolelle on se, että jatkossa tulee ottaa kuva vahinkokohteesta ja ympäristöstä. Olen tällä hetkellä virkavapaalla Savukosken kunnan maaseutu- ja elinkeinoasiamiehen virasta elikkä olen kyseinen viranomainen, joka ottaa näitä vahinkoilmoituksia vastaan ja tekee myöskin tarkastuksia maastossa. Olen tehnyt muutamia maastotarkastuksia, ja ainakin niistä olen siihen tulokseen tullut, että ahma on aivan järkyttävä peto. Tekisi monellekin henkilölle hyvää nähdä, minkälaista vahinkoa ahma pystyy siellä maastossa tekemään. [Kari Kulmala: Todellakin!] Se on, kuulkaa, ihan älytön taistelutanner. Siellä on, kuulkaa, karvaa ja verta eri puolilla hyvin paljon näkössä. Ahma on vielä semmoinen, että se saattaa jättää sen poron vielä henkiinkin. Monta kertaa poro on tilanteessa, että ahma on syönyt siltä esimerkiksi kielen, vahingoittanut sen liikkumista ja jättänyt sen kitumaan sinne. Siis pahinta eläinräökkäystä, mitä minä tiedän, on ahman liikkuminen maastossa.

Nyt sitten on hyvä, erittäin tärkeää, että jatkossa kuvataan näitä vahinkoja ja myöskin maastoa sen ympärillä. Kyllä poromiehillekin pitää uskottavuutta saada lisättyä tässä asiassa. Meille poronomistajille on hyvin monet kerran naurettu ja on vähän ivailtakin, että ovatko ne vahingot ihan todellisia. Nykitekniikka onneksi mahdollistaa tämän kuvaamisen jo niin tarkasti, että sillä pääsee eteenpäin, ja kyllä ne kuvat pystyy kuitenkin aina, lähes aina, ottamaan. Kyllä hyvät selitykset pitää olla, jos ei sitä kuvaa ole saanut otettua.

On hyvä, että me saimme ahmakannan hoitosuunnitelman tehtyä ja poistolupa-asiat siihen matkaan. Nimittäin vahinkokorvausten määrä olisi paljon parempi, jos ei niitä pieniä määriä ahmoja olisi saatu nyt poistettua.

Minulla on vielä paljon lisää sanottavaa, kiitoksia tästä, jatkan myöhemmin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Olisi tässä ollut aikaa vielä jatkaa. Se on se seitsemän minuuttia, tässä oli vasta vajaa viisi. Edustaja Maijala, olkaa hyvä ja jatkakaa.

No, minä jatkan tämän puheeni loppuun. Elikkä tästä ahma-asiasta: se on hyvä, että mennään tällä tavalla porotalouspuolella eteenpäin.

Sitten susikanta-asioista. Poronhoitoalueen osaltahan on susikannan hoitosuunnitelmaan mainittu, että sille alueelle saadaan poistoluvat aika järkevällä tavalla silloin, kun erityistä vahinkoa aiheuttava susi on olemassa. Se on toimiva, järkevä systeemi. Toivonkin, että nyt kun susikannan hoitosuunnitelmaa laitetaan uusiksi, niin tämä nykyinen toimintamalli suden osalta poronhoitoalueella pysyy entisellään. Kun susikannan hoitosuunnitelmaa aletaan uusimaan, niin toivon kuitenkin, että siihen tulee joitakin tarkennuksia. Nimittäin ei suden metsästäminen poronhoitoalueellakaan niin helppo asia todellakaan ole. Esimerkiksi reilu vuosi sitten Ranuan, Pudasjärven, Taivalkosken, Rovaniemen alueella oli yksi susi, joka kulki paliskunnasta toiselle, alueelta toiselle, ja sen poistaminen tuli maksamaan poromiehille reilun kuukauden aikana noin 70 000 euroa. Mielettömät määrät virkamiestoimintaa, papereitten hakemista eri paikoista. Se ei ollut helppoa. Silloin toivoin, että aivan hyvin kyllä viranomaiset olisivat voineet olla kaverina kyseistä sutta poistamassa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi otan esille vielä karhun. Ylisuuri petokanta on yhä kaikkialla Suomessa totuutta. Karhun osalta tilanne on todella paha. Karhuvahinkoja ei paljonkaan tule julkisuuteen, mutta ainakin minun oma mielikuvani on se, että karhu aiheuttaa silti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

kaikkein eniten petovahinkoja myöskin porotalousalueella, mutta kun karhu tekee ainoastaan kesällä vahinkoja, niin eihän niitä pysty maastosta käytännössä löytämään.

Ahmakannan määrä on lisääntynyt koko Suomessa todella paljon, ja sen mukaan minä toivon, että jatkossa voimme tätä ahma-asiaa miettiä koko Suomen osalta myöskin.

16.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ansiokkaita puheenvuoroja kieltämättä, mutta puhumme petovahingoista tässä yhteydessä, ja siihen vieraslajien yhdistäminen ei tavallaan ole asiayhteydessä. Pidän kyllä edustaja Kulmalan puheenvuoroa sinällään oikeutettuna, että näinhän se on, mutta nyt meillä mennään niin kuin kaksilla rattailla, ja se vähän harmittaa, että valiokunnassa tehdään sellaista työtä, että joka kohdassa on sitten risteymät. Ja kun nyt puhutaan suurpetojen vahinkojen aiheuttamista korvauksista, niin ne ovat suurpetoja. Emme puhu silloin risteymien tekemistä vahingoista.

Siitä, otetaanko näytteitä vai ei, olemme varmasti olleet valiokunnassa täysin yksimielisiä. Pitää pystyä geenitutkimuksen ja kaikilla tieteen, tutkimuksen alueilla huomioimaan se, että olemme tietoisia siitä, mikä meidän suurpetopopulaation geneettinen pohja on ja millä lailla se on muuttumassa.

Hieman häiritsee tässä keskustelussa se, että täällä on jaettu oppositio- ja hallituspuolueet vuohiin ja lampaisiin. Omalta osaltani ainakin koetin valiokunnassa turvata sen, mistä olemme yhtä mieltä, että viranomainen tekee päätöksen, mutta omalta osaltani haluaisin vahvistaa sitä näkemystä, että se yksittäinen henkilö, joka tekee sen poiston, on viranomaispäätöksen turvassa. Mutta nyt kun meillä on valiokunnassa vieraslajipykälä, johonka taas sitten osa haluaa, että sinne tulee tämä risteymä eli koirasusi mukaan, niin sehän tarkoittaa sitä, että silloin viranomaisen ei tarvitse antaa päätöstä sen yksilön poistamisesta, kun se kerran on mahdollisesti risteymä. Joten tässä kohtaa sellainen ilman tunteita oleva keskustelu olisi ollut hyväksi eikä vain pääseminen pakonomaisesti johonkin maaliin.

Minä voin nakkilalaisena sanoa, että kyllä meillä on havaittu tuolla läntisessä Suomessa, että susikanta on niihin olosuhteisiin nähden liian korkea, koska ihmiset tuntevat pelkoa, ja meillä koiravahinkoja on niin, että meillä ei hirvimetsälle enää lähdetä koiran kanssa. Eli jotain on tehtävä, ja tämä laki on siinä mielessä oikean suuntainen, että meidän pitää rohkeasti katsoa, että jokainen voi myös tuntea olonsa turvalliseksi.

16.27 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Voin yhtyä edustaja Maijalan näkemykseen, siihen, että ei ole kenenkään etu, että peto syö poron. Se ei ole yhteiskunnan etu, mutta se ei ole myöskään sen poromiehen etu.

Tästä valiokunnan mietinnöstä löytyy tieto, että poronlihan hinnannousu ja porovahinkojen laskennalliset elementit, kuten vasahävikkikorvaus ja poikkeuksellisen suuret porovahingot, ovat nostaneet suurpetojen aiheuttamat vahingot lähes 12 miljoonaan euroon. Nämä vahingot tapahtuvat lähinnä itärajalla ja poronhoitoalueen eteläreunalla, ja näillä alueilla sallittu porolukumäärä ei nouse millään sinne ylös, koska pedot tekevät sen vahingon.

Tässä on tämä 10 miljoonan euron raja, joka on ongelmallinen, eli komission täytäntöönpanopäätös, jonka mukaan saadaan maksaa vain ne 10 miljoonan euron vahingot. Mielestäni tätä rajaa pitäisi lähteä muuttamaan. Tämä on aivan liian mitätöntä siihen nähden, että meillä on näitä petoja paljon. Olisi syytä lähteä neuvottelemaan siitä, miten tämä raja nostetaan. Minä olen huolissani erityisesti näitten nykyisten Lex Halla -paliskuntien tulevaisuudesta. Miten huomioidaan jatkossa nyt näille poromiehille se valtava työ, mikä ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

heutuu siitä, että he katsovat näitten yhteiskunnan suojeluksessa olevien petojen perään ja tekevät sitten sen työn, mikä oikeasti ehkä on jonkun muun tehtävä? Eli he kantavat huolta omasta elinkeinostaan siellä.

16.29 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kun kysymyksessä on riistavahinkolaki, niin pakkohan tämän yhteydessä on petopolitiikasta puhua, sillä jos riistavahinko korvataan niin, etteivät enää rahat riitä, niin totta kai silloin pitää jo miettiä, onko meillä harjoitettu petopolitiikka ollut sitten järkevää nimenomaan niiden ihmisten näkökulmasta katsottuna, jotka käytännössä ja arkipäivässä joutuvat näitten petojen kanssa tekemisiin.

Olen itse samaa mieltä kuin edustaja Hongisto, että valiokunta on tehnyt hyviä linjauksia koirasuden suhteen, sillä koirasusi on vieraslaji eikä todella kuulu Suomen luontoon. Sitten aikanaan käsitellään ehkä tarkemmin, mitä näille vieraslajeille Suomessa pitää tehdä.

Toinen ikuisuuskysymys, johon valiokunta on ottanut kantaa, joskin tämän eduskuntakauden loppumetreillä, on tämä luontodirektiivi. Virossahan ja meillä poronhoitoalueilla susi on luontodirektiivin V-liitteessä, ja muualla meillä Suomessa se on IV-liitteessä, mikä aiheuttaa suuria ongelmia vuodesta toiseen, ja nimenomaan niiden ihmisten ongelmat ovat sitten jatkuvasti käsillä, jotka päivittäin joutuvat näitten petojen keskellä asumaan. Erityisesti ottaisin esille sen ongelman, että kun suomalainen metsästyskulttuuri on satoja vuosia perustunut koirilla metsästämiseen — koiria on jalostettu, meillä on kansallisaarre suomenpystykorva — niin ihmiset eivät uskalla näiden koirien avulla enää harjoittaa omaa kulttuuriaan ja sitä harrastustoimintaa, mikä esimerkiksi Itä-Suomessa tavallaan kuuluu vahvasti ihmisten syksyisiin harrastuksiin, sen takia, että petokanta on liian iso. Näitä koiravahinkoja olisi korvattavaksi vaikka kuinka paljon, jos ihmiset uskaltaisivat viedä susi-alueilla koiria luontoon ja metsästää niiden avulla. Ja tämä tekee asiasta ongelmallisen. Ilman muuta pitäisi Suomessakin... Meillä on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa, 1 300 kilometriä tai mitähän mahtaa olla, ja me tiedämme kuitenkin, että tämä susikanta on yhteinen. Äsken sain tekstiviestin tuolta Venäjän rajalta, että on aivan täynnä tie sudenjaljia. Ei kenenkään asiantuntijan pitäisi väittää, että näitä liikkuu vähän Suomen ja Venäjän välillä, kun kyllä paikalliset ihmiset tämän aivan tarkkaan tietävät, että ne ovat laumoja. Geneettinen materiaali liikkuu koko ajan edestakaisin.

Mutta jos mennään vähän syvällisemmin, niin en oikein ymmärrä, miten tämä petopolitiikan järkevä hoitaminen on voinut olla Suomessa näin hankalaa. Kun EU kerta toisensa jälkeen korostaa sitä, että läheisyysperiaate on tärkeä, läheisyysperiaate on tärkeä eli päätökset tehdään siellä, missä se on tarkoituksenmukaista, niin kuitenkin koko ajan EU kieltää järkevän petopolitiikan Suomessa. Tämä koskee nimenomaan Itä-Suomea, missä sudet käytännössä muodostavat susihautomon sinne, ja näille ei voida tehdä mitään. Samoilla alueilla samat laumat pyörivät vuodesta toiseen ja estävät ihmisten metsästäminen eli oman kulttuurin harjoittamisen.

Kun tulkinta siirtyy viranomaisille, kuten näyttää Suomessa siirtyvän — milloin perustulakiasiantuntijat tulkitsevat, milloin kukakin tulkitsee näitä asioita — niin luontodirektiivissä minun käsittääkseni ovat seuraavat seikat, mitä edellytetään, että voidaan antaa poikkeuslupa suden tappamiseen ja poistamiseen siellä, missä se aiheuttaa häiriötä: Tällainen syy on yleisen turvallisuuden palauttaminen. Näitäkin kysymyksiä on, koska koululaiset ja lapset kärsivät, kun eivät uskalla mennä kouluun ja pelkäävät. Silloin täytyy tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

ensimmäinen kohta: yleisen turvallisuuden palauttaminen. Silloin pitäisi herkemmin antaa näitä poistolupia juuri sillä alueella, missä näitä ongelmia on. Toinen ovat sosiaaliset syyt. Minä ainakin tulkitsen — en tiedä viranomaisista — että kyllä nämä alkavat jo sosiaalisia ongelmia olla, kun kylä tappelee keskenään. Kun toiset yrittävät susikantaa mahdollisesti jollakin tavalla pelotella tai muuta tehdä niille ja toiset kyttäävät ja kyläläiset tappelevat keskenään, niin ei tässä kovin kaukana olla sosiaalisista syistä. Ja sitten ovat yleiset pakotavat syyt.

Jos lainsäätäjät kaukaa jostakin Brysselistä kolmannelta neljänneltä kerroksesta pyrkii hallitsemaan kansaa, joka ei voi harjoittaa perinteistä kulttuuriaan, niin totta kai kansalaiset saattavat ottaa oikeuden omiin käsiinsä, ja kukahan tässä voittaa? Ei siinä voita susi, ei siinä voita lain kunnioitus, eikä siinä voita EU. Päinvastoin ihmiset alkavat tuntea ikään kuin ikäviä tuntemuksia EU:ta kohtaan, joka kuitenkin meille on rauhanyhteisö ja taloudellisesti järkevä yhteisö. Kyllä tässä nyt joku järki pitäisi olla. Mikä minun mielestäni on kaikkein ikäviintä, on se, että kun Suomessa valta kuuluu kansalle ja tämä on kansanvaltainen järjestelmä, niin eduskunta on voimaton näissä asioissa. Jos tämä olisi maa- ja metsätalousvaliokunnan käsissä, niin vaikka demokraattisesti äänestäisimme, niin aika nopeasti me hoitaisimme esimerkiksi Itä-Suomen tietyillä alueilla peto-ongelmat kuntoon ja hoitaisimme myös nämä petokorvausasiat kuntoon niin, että ne menisivät sille tasolle, mikä on kohtuullisesti hyväksyttävissä. Tästä on kysymys.

Minä ymmärrän täysin edustaja Myllykosken rakentavan puheenvuoron. Tämä puheenvuoro ei ehkä ihan mene kohdalleen sen kanssa, mikä meillä on tässä paperissa itse varsinainen asia, mutta minun mielestäni tämä keskustelu osoittaa enemmänkin, että jonkunmoista turhautumista on kansanedustajillakin, varsinkin niillä kansanedustajilla, jotka oikeasti ovat huolissaan Itä-Suomen ihmisten perinteisistä oikeuksista ja siitä, mitä siellä arjessa tapahtuu ja mikä heidän suhtautumisensa on lainsäätäjään. Sen takia tämä keskustelu on syytä käydä, että edes jollakin tavalla tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö auttaa siinä suhteessa, että jotakin järkeä löytyy petopolitiikkaan ja pystytään poistamaan kokonaisuudessaan niitä laumoja, jotka erikoistuvat koirien syömiseen ja sillä tavalla estävät metsästyksen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Myönnän yhden vastauspuheenvuoron. Edustaja Myllykoski.

16.35 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siitä on kysymys ja siksi halusin ottaa tämän — ja kiitoksia edustaja Eestilälle, että huomioitte puheenvuoroni — että kun puhutaan petokorvauksista, niin kaikesta olemme yhtä mieltä siitä, että koirasuden tekemä koiran syöminen tai aiheuttama vahinko ei ole petokorvausten piirissä, ja siksi halusin selkeyttää, että nämä kaksi asiaa ovat eri asioita. Jos todetaan sitten, että se olikin risteymä, niin oletettavasti tämä lainsäädäntö ei katso sen olevan petokorvausjärjestelmän piirissä. Vaikka se on eläimen toiselle aiheuttama vahinko — aivan samoin kuin jos naapurin iso koira syö pienen puudelin — niin ei se tule tämän petokorvauksen piiriin, koska kyse ei ole pedosta vaan risteymästä.

16.36 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Haluan myös omalta osaltani kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Jag tycker det är fint att jord- och skogsbruksutskottet i samband med sitt betänkande kring ändringen av viltskadelagen också tagit upp vargfrågan. Här står ordagrant så här: ”Utskottet förutsätter att statsrådet omedelbart vidtar åtgärder för att vargen ska flyttas över från bilaga IV till bilaga V i habitatdirektivet.”

Elikkä tästä moni on puhunut: ehdottomasti pitäisi siirtää toiseen liitteeseen susi.

Edustaja Wallin aikaisemmin myös puhui porukasta, joka kerääntyi jopa Vaasan torille sen takia, että siellä ympäristössä, Pohjanmaallakin, on ollut valtavasti susia viime aikoina ja parin viime vuoden aikana. On vähän vaikea ymmärtää, että koirien tulee olla taajamissa kytkettyinä mutta sudet saavat liikkua vapaasti ihmisten pihoidissa ja koulujen pihoidilla.

Det är väldigt svårt att förklara för människor hur vargen ska kunna gå fritt i tätort medan hundar bör vara kopplade enligt lag.

Elikkä kaikki, mitä tämän eteen nyt voidaan tehdä, on tervetullutta.

Allt vad vi kan göra för att begränsa vargstammen är välkommet. Den hör helt enkelt inte över huvud taget hemma i tätort. Ei kuulu taajamiin ylipäätään susi.

16.38 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä piti 6 minuutin puheen, ja pilkulleen yhdyin tähän puheeseen. Erittäin hyvä puhe.

Olen itse kotoisin Etelä-Pohjanmaalta, muuttanut Pohjois-Karjalaan, ja näitten heimojen luonteet ovat ihan erilaiset. Pohjois-Karjalassa susiin on totuttu, niitten kanssa on aina asuttu siellä, ja aina kun sieltä on susi saatu pois, niin Venäjältä on tullut uusi susi. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että sudet ovat levittäytyneet Pohjois-Karjalasta myös muualle. Myös siellä Lapissa on ollut varmasti susia iät ajat mutta Länsi-Suomessa hyvin vähän.

Kun tässä viimeisen kahden vuoden aikana sudet ovat levittäytyneet Pohjanmaalle, niin olen ollut erittäin hyvilläni siitä, että nyt on alettu näistä susista olemaan hieman kiinnostuneita ja tekemään asioille jotain. Pohjois-Karjalassa ei susien vuoksi niinkään mennä Joensuun torille marssimaan ja mellastamaan — enkä puhu nyt negatiivisesti tässä, vaan se on erinomainen asia, että Pohjanmaalla, Vaasassa, joka on merenrantakaupunki Länsi-Suomessa, nämä susiasiat kiinnostavat ja meillä kansanedustajat haluavat täällä eduskunnassa laittaa nämä susiasiat kuntoon.

Tämä esitys, mikä nyt meillä on käsitellyssä, on yksi askel oikeaan suuntaan. Paljon on vielä tekemättä, ja sitä varten ovat kansanedustajat täällä, että tekevät työnsä.

16.39 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä oli hyvä, että oli otettu mukaan myöskin tämä haaskakuvasasia. Haaskakuvaus ei ole todellakaan Suomen luontoon kuuluva toimenpide. Se on hyvin teennäinen tapa muuttaa petojen käyttäytymistä, ja sillä alueella myöskin esimerkiksi porovahingot ovat todella suuret, eikä se biodiversiteetti ole todellakaan enää kunnossa sillä alueella, missä on haaskakuvausta.

Nykyiset pedot eivät enää pelkää ihmistä. Aikaisemmin Suomessa pedot olivat kaukana ihmisistä, eivät ne tulleet lähellekään, mutta jostakin ihmeen syystä ne tulevat nyt jo lähelle koiria. Meillä oli pihalla susi — meillä poronhoitoalueellakin pihalle oli tullut susi — eikä se pelännyt esimerkiksi meidän koiria eikä meitä ihmisiä ollenkaan. En tiedä, mistä lie sitten tullut, mistä lie pudonnut siihen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Me tarvitsemme tähän petopolitiikkaan rohkeita muutoksia. Eestilä esitti todella hyvin sen, että heillä maa- ja metsätalousvaliokunnassa olisi ollut hyvinkin esityksiä siitä, miten näitä petoasioita olisi saatu korjattua. Minä todellakin toivon, että me saisimme nyt yli puoluerajojen seuraavaan hallitusohjelmaan mukaan näitä petoasioita niin, että me todella voisimme oikealla tavalla tarttua tähän tilanteeseen, jotta me saisimme sen tilanteen järjestykseen, jotta esimerkiksi sudet ja karhut saataisiin ymmärtämään, että niiden pitää jatkossakin peljätä ihmistä.

Petojen määrässä on huomattava niiden koko reviiri eli elinalue, lähinnä Venäjän alue. Muun muassa meidän alueen karhut — kun minä nyt Itä-Lapissa asun — jostakin ihmeen syystä tajuavat, että 20. päivä elokuuta pitää kaikkien juosta Venäjän puolelle, ja sitten taas kun on mahdollista, niin ne tulevat meidän alueellemme takaisin syömään. Eli 20. elokuuta alkaa todellakin karhunmetsästysaika meidän alueellamme.

Sitten viimeisenä asiana karhujen osalta otan esille tämän keväisen pyyntiasian. Suomalaiset ovat saaneet aikaiseksi sen, että karhuja ei pysty enää keväisin pyytämään, kun EU:ssa saatiin tietyt päättäjät luulemaan, että se on täysin järjetön asia. Mutta kuitenkin meidän pitäisi pystyä ottamaan käyttöön keväisin tämä enemmän ennakoiva poistomahdollisuus, eli jos me tiedämme, että tietyillä alueilla on karhuja, jotka tulevat siellä aiheuttamaan vahinkoja, niin siellä pitäisi pystyä olemaan mahdollisuus poistaa se karhu jo ennen kuin se tekee isomman määrän vahinkoja. Tämä olisi laillista ja mahdollista, ja tällä me saisimme myöskin poronhoitoalueella näitä vahinkoja todella paljon vähennettyä.

16.42 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Käytän vielä tämän puheenvuoron ihan periaatteellisista syistä. Itse olen ainakin itselleni useasti sanonut, että ei se asia, vaan se, mitä asia edustaa.

Kun meitä kansanedustajiakin opetetaan vähän niin kuin lapsia välillä, että susi ei ole vaarallinen ihmiselle ja ei saa olla susivihaa, niin ainakaan itselläni, ja minä luulen, että edustaja Kulmalalla — kiitoksia kommentoistanne — ei varmaan ole mitään susivihaa eikä tämmöistä. Kysymys on ihan puhtaasti siitä, että me puolustamme tiettyjen ihmisten oikeuksia. Kysymys on oikeuksista, ja esimerkiksi Itä-Suomessa tai Lapissa tai muualla ovat hyvin rajoitetut ne harrastusmahdollisuudet, mitä ihmisillä siellä on. Siellä ei ole oopperoita, ei ole muita menoja, mitä kenties täällä on. Monet ihmiset odottavat koko vuoden syksyä. Luonnossa liikkuminen, kaikki marjastus, kalastus, metsästys on heidän kulttuuriaan ja he odottavat sitä. Monet elävät itse asiassa jo odotuksessa, ja koko syksy menee hyvin, ja mielenterveyden ja liikkumisen ja kaiken kannalta tätä minä puolustan.

Nyt kun on monia kuntia, joissa enää ihmiset eivät pääse hirvimetsälle, koska hirvikanta säästetään susille, niin onko tässä enää mitään mieltä? Kenen kannalla me olemme? Minulle ainakin on jo vuosien varrella tehnyt kaikkein eniten kipeätä, kun minä näen, että tavallaan ihmiset ovat vuosikymmeniä jalostaneet koiria ja elävät niitten mukana ja käyttävät niitä kokeissa ja muutenkin, ja sitten me jostakin kaukaa kiellämme, että he eivät voi enää metsästää. Siitä tässä on kysymys eikä mistään susivihasta. Meistä kukaan maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenkään ei varmaan halua, että sudet häviävät suomalaisesta luonnosta, mutta pikkuisen voisi käyttää järkeä. Jos samoilla alueilla vuodesta toiseen on näitä terroristilaumoja, jotka syövät heti koiran, kun se haukkuu, menevät niin kuin haaskalle sinne syömään, niin kyllähän jotakin järkevää pitäisi tehdä, mutta miten tämä voi näin lukossa olla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Totean vielä lopuksi, että minä ymmärrän luonnonsuojelujärjestöjä, että niillä monilla on metsästyksenvastainen kanta ja ne ottavat kantaa, että ei saa tehdä mitään, mutta eihän niitä asia koske. Asia koskee niitä ihmisiä, jotka asuvat siellä.

16.45 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö oli minulle oikein mukavaa luettavaa. Tarkasti olen lukenut sieltä ja otan esille vielä nämä poliisin toimenpiteet vahinkotilanteessa. Jos poliisilain 2. luvun 16 §:n mukaan poliisimiehen viimeisinainen keino on sitten lopettaa eläin, joka aiheuttaa huomattavaa vahinkoa omaisuudelle, niin olen saanut tällaista tietoa, että tämä omaisuudensuoja ei kuitenkaan koskettaisi juuri näitä poronomistajia. Meillä on paljon niitä tilanteita, että ahma toistuvasti hyökkää yöllä porotarhaan, talvitarhaan, ja tekee siellä tuhoa, tekee niitä niin sanottuja eläviä haaskoja eli henkiihieveriin raatelee sieltä useita poroja saman yön aikana. Mutta näihin ei kuulemma tämä poliisin toimintaohje kuitenkaan yllä, elikkä katsotaan, että ei ole poliisin tehtävä näissä tilanteissa sitä vahinkoa aiheuttavaa petoa saattaa päiviltä pois. Mikäli todellakin on näin, olisi syytä päivittää myöskin tällaiset toimintaohjeet niin, että ne kohtelisivat tämän omaisuudensuojan kannalta yhdenvertaisesti kaikkia, myös elinkeinonharjoittajaa.

16.46 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki on oikeansuuntainen, mutta ongelmaahan se ei poista.

Edustaja Eestilällä oli loistava puheenvuoro tuosta, miten täällä käytännössä ei toimi oikeastaan mikään, mikä metsästyksen liittyy. Minä annan esimerkin. Oltiin Luken tilaisuudessa, muun muassa edustaja Hongisto oli mukana, ja katsottiin susitilannetta Suomessa. Keski-Suomessa ei ollut yhtään sutta, ei siis laumaa eikä sutta, mutta samaan aikaan sai netistä seurata Malla-sutta, jonka laumassa oli susia kuusi kappaletta. Malla-sudelle kävi muun muassa niin, että Kinnulassa se sitten hävisi ja poliisi-partioiden ja helikopterien kanssa sitä etsittiin — siis semmoista, mitä ei ollut olemassakaan Luonnonvarakeskuksen mukaan.

Meille annetaan tämmöistä tietoa, tänne edustajille, mikä ei pidä paikkaansa. Kyllähän semmoinen susi, joka oli syönyt... Muun muassa sahalla oli töissä kaveri, jolla oli koira. Oli maksanut siitä 3 000 euroa ja kouluttanut ja hankkinut pannat ja kaikki. Se oli kallis investointi. Susi oli syönyt, ei jäänyt kuin pää ja panta siihen, semmoinen susi, jota Luonnonvarakeskuksen mukaan ei ole olemassakaan. Elikkä nämä faktat pitäisi saada tarkasti tänne kansanedustajien tietoon eikä tuommoisia epärealistisia tietoja, mitä me nyt saamme tuolta — propagandaa, suoraan sanottuna.

Niin kuin Eestilä sanoi, rajan yli niitä tulee koko ajan, ja varmasti ne rajalla olevat ihmiset tietävät sen asian paremmin kuin joku tuolla Brysselissä taikka luonnonsuojelijat täällä Etelä-Suomessa taikka Olli Ohtonen, vai mikä Ohtonen se on — luonto-ohjelma susista tuli, täysi propagandaohjelma. Susia puolustettiin siellä, ja varmasti koirasudet kuuluivat siihen. Tämmöistä tietoa me saamme joka puolelta, ja totuus ohitetaan tämmöisellä epätarkalla tiedottamisella. Totuus käteen. — Kiitoksia.

16.49 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse riistavahinkolain muuttamisesta ja etenkin suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvausten muuttamisesta siten, että poikkeuksellisen suuresta porovahingosta maksettavaa erityistä korvausta koskevaa pykälää, niin sanottua Lex Hallaa, ehdotetaan kumottavaksi. Tämä voimassa oleva säätely on koettu poroelinkeinon piirissä epätasa-arvoiseksi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

ja tämän pykälän kumoaminen on saanut lausunnonantajilta laajaa kannatusta. Hallituksen esitys on perusteltu ja kannatettava.

Valiokunta katsoi, että tämä korvauksiin liittyvä muutos on tarpeellinen myös korvausten maksamisen nopeuttamiseksi ja suurpetokonfliktin lieventämiseksi ja se parantaa korvausten saannissa niiden paliskuntien asemaa, jotka eivät ole olleet oikeutettuja Lex Halla-korvaukseen. Valiokunta piti tärkeänä, että korvaukset maksetaan viipymättä ja täysimääräisesti, ja tähän on helppo yhtyä. Lisäksi mietinnössä valiokunta korosti, että kun porovahingosta tai petovahingosta ilmoitettaessa jatkossa vaaditaan valokuvaa tai vahinkopaikkaa koskevaa merkintää ja koordinaatteja, näiden puuttuminen tai niiden merkintöjen häviäminen ei saa yksistään olla korvaushakemuksen hylkäämisperuste. Kiinnitimme mietinnössä huomiota myös siihen, että korvausten ulkopuolelle edelleen jatkossakin tulevat jäämään ne porovahingot, jotka todetaan valtakunnan rajan ja Norjan ja Suomen välisen poroesteaidan välissä. Valiokunta katsoi, että tämä asia tulee selvittää jatkossa: voitaisiinko nämäkin petojen aiheuttamat vahingot saattaa kuitenkin korvausten piiriin? Se on ihan mahdollista selvittää. Nostimme mietinnössä esille myös sen, että koti- ja tuotantoeläimille aiheutuvia vahinkoja pyritään estämään ennalta ja tarkoitukseen tulee osoittaa riittävät voimavarat.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan siis hallituksen esitystä, mutta valiokunnan kaikkiin yleisperusteluihin en voi yhtyä.

Suurimmat porovahingot poronhoitoalueella aiheuttaa ahma. Valiokunta kuitenkin mietinnössään ottaa poikkeuksellisen laajasti esiin Suomen susikannan tilan ja sutta koskevan säätelyn. Mietinnön yleisperusteluissa lausutaan tällöin ohi hallituksen esityksen sisällön. Toimeenpanovallan edustajana maa- ja metsätalousministeriö uudistaa parhaillaan Suomen susikannan hoitosuunnitelmaa. On jopa tulkittavissa, että valiokunnalla on ollut tarkoitus vaikuttaa voimassa olevan lainsäädännön toimeenpanoon tavalla, jota ei voida pitää täysin asiallisena.

Ministeriön ohjauksessa Suomen riistakeskuksen ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen eli nykyisen Luonnonvarakeskuksen yhteistyönä laaditussa Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa vuodelta 2015 susikannan hoidolle asetettiin seuraavat tavoitteet: saavuttaa ja säilyttää susikanta suotuisalla suojelutasolla, tavoitteena on perustaa susikannan seuranta suurpetoyhdistyshenkilöverkoston toimintaan, tavoitellaan sitä, että luodaan keinoja suden ja ihmisen rinnakkaiselon parantamiseksi, rakennetaan luottamusta toimijoiden välille, reagoidaan suden tuomaan haittaan nopeasti sekä ehkäistään vahinkoja ennalta ja puututaan suteen kohdistuvaan laittomaan tappamiseen tehokkaasti. Ministeriön ohjauksessa laaditaan nyt parhaillaan uutta päivitettyä susikannan hoitosuunnitelmaa, joka valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Kannatan ja tuen ministeriön käynnistämän hoitosuunnitelman päivitystä, sillä voimassa olevan hoitosuunnitelman hyvistä lähtökohdista ja tavoitteista huolimatta hoitosuunnitelmassa haasteena on edelleen ongelmakeskeinen vuorovaikutus riistahallinnon, tutkijoiden ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välillä.

Arvoisa puhemies! Suomi on pitkään tavoitellut EU-säädösten mukaista suden suotuisaa suojelutasoa tiukan suojelun keinoin siinä kuitenkaan onnistumatta. Susikannan suojeleminen onnistuu vain, jos susien kanssa samalla alueella asuvien ja toimivien ihmisten huolet ja tarpeet otetaan kannan hallinnassa huomioon. Voimassa olevassa hoitosuunnitelmassa suotuisan suojelun tasoa tarkastellaan EU:n luontodirektiivin vaatimusten kautta.

Suotuisan suojelutason määrittely tehdään luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa menettelyssä. Pienin elinvoimainen susikanta Suomessa on 25 lisääntyvää paria. Tämä pienin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

elinvoimainen kanta on eri asia kuin suotuisan suojelun taso. Lisääntyviksi pareiksi lasketaan sellaiset parit, joilla on arvioituna ajankohtana jälkeläistuottoa, ja Suomen ja Venäjän valtakunnan rajan molemmilla puolilla elävistä lisääntyvistä pareista puolet lasketaan osaksi Suomen kantaa. Laumojen määrää sekä Suomen susikannan ja laumojen elinvoimaisuutta ja säilymistä arvioidaan vuosittain Luonnonvarakeskuksen suorittaman kantarvion avulla.

Arvoisa puhemies! On todettava, että mikään asiantuntijataho ei ole esittänyt, etteikö Suomen ja Venäjän rajan yli tapahtuisi susiyskilöiden liikettä molempiin suuntiin. Mikään asiantuntija-aineisto ei kuitenkaan osoita, että Suomen susikanta saisi jatkuvaa merkittävää tulomuuttovirtaa idästä, vaikka susiyskilöitä liikkuu rajan yli. Juuri tästä syystä vuoden 2015 hoitosuunnitelmassa asetettiin tuo 25 lisääntyvän lauman minimimitavoite, kun vielä 2005 hoitosuunnitelmassa katsottiin, että 20 lisääntyvää laumaa riittäisi, mikäli tulomuutto idästä säilyisi ennallaan. Viimeisimpien tutkimustulosten mukaan näyttää jopa siltä, että Suomen susikannan geneettinen monimuotoisuus voi olla kaventumassa, mikäli tulomuutto vähentyy.

Valiokunta asettaa mietinnön yleisperusteluissaan suden uhanalaisuusarvioinnin kyseenalaiseksi ja esittää myös, että Suomen tulisi vaatia, että susi voitaisiin siirtää luontodirektiivin liitteeseen V koko maassa. Tätä valiokunnan käsitystä asiantuntijatieto ei tue, eikä se säädösten valossa tarkasteltuna ole myöskään oikeudellisesti relevantti. Uhanalaisuuden arvio perustuu kansainväliseen IUCN:n ohjeistukseen. Arvioinnit tehdään sekä maailmanlaajuisesti että kansallisesti.

16.56 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Halmeenpäälle sanoisin, että jos kaikki eduskunnassa tehtävät päätökset perustuisivat asiantuntijoitien lausuntoon, niin ilmeisesti sadassa kansanedustajassakin olisi sata liikaa ja kaikki voisivat olla poissa täältä. Että kyllä kansanvalta tarkoittaa hieman muuta. Meidän täytyy pystyä soveltamaan ja katsomaan, mikä on kokonaistilanne, eikä juuttua yhteen asiaan eikä yhden sektoriasiantuntijan lausuntoon.

Mitä tulee Venäjän populaatioon ja Suomen populaatioon, niin totta kai ne rajan ylittävät, mutta kun kysyin Ilpo Kojolalta, joka lienee eturivin susitutkijoita Suomessa, teoreettisen kysymyksen, että jos Suomesta kaikki sudet saataisiin jollakin tavalla tänä päivänä häädettyä tai lopetettua, niin kuinka paljon menee aikaa, että Suomessa olisi tasan saman verran susia. Hän mietti jonkun aikaa vastausta ja vastasi minulle, että noin kymmenen vuotta. Se osoittaa sen, että meillä ei ole minkäänäköistä riskiä tässä. Tehtiinpä Suomen susikannalle mitä tahansa, niin ikäkuuna päivänä se ei vaikuta millään tavalla siihen, että susi kuolisi sukupuuttoon tai olisi jollakin tavalla uhanalainen — riippumatta siitä, mitä asiantuntijat ovat mieltä.

Arvoisa puhemies! Vielä näihin periaatekysymyksiin: Kun metsästyksen vastaisuutta halutaan sitten tiettyyn pisteeseen asti viedä, se johtaa juuri siihen erikoiseen lopputulemaan, että ollaan susista huolissaan ja vahditaan jokaista sutta, ettei vain mitään tapahdu, mutta metsäpeurasta, joka oikeasti on uhanalainen, ei välitetä mitään. Miten ihmeessä sen metsäpeuran ja suden itseisarvo on jotenkin erilainen? Minun mielestäni molemmat ovat eläimiä, ja jos jompikumpi todella on sukupuuttoon kuolemassa, niin pitää asettua sen puolelle eikä ideologisista syistä toisen puolelle, joka ei ole kuolemassa sukupuuttoon. Tämä epäloogisuus osoittaa koko tämän petopolitiikan perustuvan aivan muihin tekijöihin kuin faktoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

16.58 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkan äskeistä. Lajien uhanalaisuusarviointi on lajien häviämiskisrkin arviointia. Siinä ei ole kyse lajien suojelutarpeiden priorisoinnista, eikä arvioinnilla ole suoraa oikeudellista sitovuutta. Suojelutoimet tulee harkita erikseen ottaen huomioon myös kansainvälisistä sopimuksista ja EU:n yhteisö-lainsäädännöstä Suomelle aiheutuvat velvoitteet. Yhdessä lajien esiintymistietojen kanssa uhanalaisuusarviointi antaa kuitenkin tarvittavaa tietopohjaa lajien ja niiden elinympäristöjen turvaamis- ja suojelutoimiin paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella ja myös koko Euroopan tasolla. Suotuisa suojelutaso on luontodirektiivissä asetettu sitova tavoite, jonka arviointi tapahtuu kuuden vuoden välein luontodirektiivin säätämällä tavalla.

Susi kuuluu Suomessa poronhoitoalueella luontodirektiivin liitteen 5 lajeihin. Muualla Suomessa susi kuuluu luontodirektiivin liitteen IV lajeihin, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua. Aloitevalta luontodirektiivin liitteiden muuttamisesta on yksinomaan Euroopan komissiolla, ei siis jäsenvaltioilla. Liitteen IV muuttaminen edellyttäisi myös Euroopan neuvoston yksimielistä — siis yksimielistä — kaikkien jäsenvaltioiden yksimielistä päätöstä. Arvio luontodirektiivin liitteen IV muuttamisesta tulee lisäksi tehdä yksinomaan biologisin perustein eli perustuen lajin uhanalaisuusarviointiin ja suojelutasoon — ei poliittisin perustein.

Arvoisa puhemies! Totean lisäksi, että esitys, joka valiokunnan mietinnön yleisperusteluissa tehtiin liitteiden muuttamisesta, on lopputuloksen kannalta harhaanjohtava ja jopa susikonfliktin ylläpitämistä tietoisesti, sillä vaikka susi siirrettäisiin koko maassa liitteeseen V, olisi siitä huolimatta säädösten mukaisena tavoitteena edelleen suotuisa suojelutaso. Tältä osin muutosta nykytilaan ei tulisi. Nämä edellytykset ja seuraukset valiokunta on jättänyt huomiotta ja tällaista lausueessaan mielestäni vain syventää susikonfliktia.

Suomen on todettu toistaiseksi epäonnistuneen suden suotuisan suojelutason ylläpitämisessä tiukan suojelun keinoin, ja Suomi on myös saanut Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta vuonna 2016 langettavan tuomion luontodirektiivin tiukkaa suojelua edellyttävän suden suotuisan suojelutason vaarantavista menettelyistä. Jotta tämä ei toistuisi, Suomen linjan on oltava selkeä ja säädösten mukainen.

Luontodirektiivin tulkintasisältö on muodostunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan kautta. Suomessa nuo vaatimukset on sisällytetty metsästyslakiin sekä valtioneuvoston asetukseen poikkeusluvista. Mikäli näitä säädöksiä kansallisesti pyrittäisiin väljentämään, Suomi ottaisi tietoisin riskin siitä, että komissio veisi Suomen uudestaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen, ja mikäli näin kävisi, olisi hyvin todennäköistä, että kanteessa vaadittaisiin myös uhkasakkoja, jotka voivat olla hyvinkin suuria. Kansallista joustavuutta ei siksi voida ottaa käyttöön etenäkään sellaisen lajin suhteen, joka ei ole suotuisalla suojelun tasolla.

Arvoisa puhemies! Yleisperustelussa valiokunta myös vaatii, että poikkeuslupamennetelyin poistettavista susista otettaisiin geneettisiä tutkimuksia varten näytteitä riippumattomien tahojen toimesta, ja korostaa koiran ja suden risteymien tunnistamiseksi käytettyjen menetelmien luotettavuutta, läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. Kuitenkin valiokunta myös lausuu, että epäillyt koiran ja suden risteymät tulee voida tunnistaa risteymiksi myös morfologisten ominaisuuksien eli ulkoasun perusteella Riistakeskuksen määrittelemien asiantuntijoiden toimesta. On todettava, että kaikista tutkimuslaitoksille toimitetuista susista otetaan aina dna-näytteet. Katson, että erityisesti tämän kannanoton osalta valiokunta pyrkii vaikuttamaan lainsäädännön toimeenpanoon tavalla, jota ei voi pitää aivan asiallisena.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Nykyisen käytännön mukaisesti maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa olevat viranomaisahot ja tutkimuslaitokset, kuten Riistakeskus ja Luonnonvarakeskus, määrittelevät ne asiantuntijatahot, jotka ottavat ja tutkivat kaikista tunnetuista poikkeusluvin kaadetuista susista ja muulla tavoin kuolleenä löydettyistä susista sekä risteymiksi epäillyistä yksilöistä näytteet geneettisten tai eläintauteihin liittyvien tutkimusten osalta. Ei ole perusteltua olettaa, että viranomaiskäytäntöä tältä osin olisi tarpeen muuttaa tai että olisi syytä epäillä tutkimusmenetelmien luotettavuutta ja riippumattomuutta, mihin valiokunta epäsuorasti viittaa. Perusteluja valiokunta tälle ei kuitenkaan esitä.

Tietyissä tilanteissa suden suojelusta voidaan poiketa ja pitää voida poiketa luontodirektiivin 16 artiklassa mainittujen perusteiden nojalla, mikä edellyttää, että poikkeuksille ei ole muuta, tyydyttävää ratkaisua ja että lajin suotuisan suojelun taso sen luontaisella levinneisyysalueella säilyy. Poikkeaminen tiukasta suojelusta tapahtuu siis säädösten mukaisin periaattein Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tai poliisin määräyksellä. Tämä on pääasiallinen menettely suurpetojen lopetuksessa.

Arvoisa puhemies! Ihmistä pelkäämättömät yksilöt tulee poistaa tehokkaasti ja nopeasti poliisin toimesta. Vuoden 2014 alussa voimaan tulleen uuden poliisilain mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni ja viimesijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle tai vakavasti vaarantaa liikennettä. Tämän lisäksi rikoslain 4 luvun 5 pykälässä on pakkotilasäädös, jonka mukaan esimerkiksi kotieläintä tai itseään voi puolustaa pakottavan vaaran torjumiseksi. Viime vuosilta on olemassa sekä syyttäjien että tuomioistuimen päätöksiä siitä, että joissain tapauksissa koiran tai tuotantoeläimen kimppuun hyökännyt rauhoitettu peto on ollut pakkotilakeinona luvallista ampua. Vuonna 2017 oli kolme pakkotilatapausta, joissa susi tapettiin, mutta niistä ei tullut seuraamuksia poliisitutkinnan jälkeen.

17.05 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää otti ensimmäisessä puheenvuorossaan esille näitä ongelmia, eli maksatuksen hitaus on ollut yksi ongelma, ja tähänhän pyritään nyt sitten tietenkin saamaan korjausta.

Toinen asia, johon haluan kommentoida vielä: Kun valiokunta katsoo, että tulee selvittää, voidaanko petojen aiheuttamat vahingot saattaa korvausten piiriin näitten rajaesteaitojen ulkopuolella tapahtuneiden vahinkojen osalta, niin toteaisin tässä, että ihminen piirtää rajat, mutta luonto ei niistä piittaa. Poro on luonnoneläin ja kulkeutuu sitten välillä valtakunnanrajan yli mutta myös poronhoitoalueen eteläisen rajan yli, joka on varsin pitkä: Kainuusta Ouluun saakka on eteläinen poronhoitoalueen raja. Poro kulkeutuu sen yli, joten samassa yhteydessä pitää huolehtia myöskin siitä, että sen rajan yli menneiden porojen ja niille tapahtuneiden petovahinkojen tietenkin pitää olla myöskin korvauksen piirissä.

17.06 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Jos jatketaan siitä, että ei niinkään asia, vaan se, mitä se edustaa, niin kyllähän me vähän jääräpäisesti täällä eduskunnassa suhtaudumme, tai jotkut suhtautuvat aika jääräpäisesti, tähän jäätyneeseen konfliktiin, mitä erityisesti sudet aiheuttavat. Minä vähän ihmettelen, kun brexit on menossa tällä hetkellä ja sitten me ihmettelemme Unkarin tapahtumia, Puolan tapahtumia, että ehken kannattaisi joskus ruveta miettimään, mitähän nämä ihmiset näissä maissa ajattelevat, kun tämmöistä pääsee tapahtumaan. Yleensä jos johtaminen tai valta on erittäin kaukana eikä tunne paikallisia olosuhteita, niin se ennemmin tai myöhemmin epäonnistuu ja se ei saa sitä legitimizeettia kansalaisten silmissä, mikä sen pitäisi saada.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Minulle tämä on jatkuva ristiriita, että EU puhuu läheisyysperiaatteesta. Se nostetaan aina juhlapuheissa ja muualla esille, mutta sitten kun sitä pitäisi toteuttaa, niin niiden ihmisten sanalla, jotka ymmärtävät, mitä ympäristössä tapahtuu, ja pystyvät sitä hallitsemaan vuosikymmenten kokemusten perusteella, ei ole mitään arvoa — ei mitään arvoa. Silloin se herättää hieman ihmetystä.

Me olemme valiokunnassa kuulleet monenlaisia asiantuntijoita ja totta kai me arvostamme asiantuntijoitte lausuntoja, mutta kyllä siellä on esitetty myös arvioita, että poliisi on pantu hoitamaan epäonnistunutta suurpetopolitiikkaa Suomessa ja tuhlaa erittäin paljon aikaa milloin juosten erinäköisten haaskojen perässä — onko tämä haaska, mikä tämä on — ja milloin niiden ilmoitusten perässä, että joku meinaa ampua susia tai metsästää susia. Minun käsittääkseni poliisilla pitäisi olla muuta tärkeämpää tekemistä tänä päivänä huumausainerikollisuuden kanssa ja kansainvälisen rikollisuuden torjunnassa, eli kysymys on myös poliisin voimavarojen priorisoinnista.

Edustaja Halmeenpäälle sen verran, että minulla on hieman eri käsitys siitä, mitä tämä liite V tarkoittaa. Olen Virossa käynyt metsällä, ja siellä kaveri oli ampunut 14 sutta, kun he haluavat pitää siellä kurissa susikannan, mikä tulee Venäjältä, niin kuin Suomessakin, että he pystyvät sitten metsästämään villisikoja rauhassa ja koiran kanssa metsästämään. Minullekin sanottiin, että kun iltajahtiin menet, niin jos susi tulee, ammu pois vaan, mutta sitten pitää kuitenkin jatkossa arvioida, paljonko susia ammutaan, koska tämä suojelun suotuisa taso halutaan Virossakin säilyttää, ja se on liitteessä V. Eli jos meillä olisi liite V, niin minä sanon, että jos me vähänkin toimimme niin kuin Virossa, jossa on liite V, niin tämä susien metsästys olisi järkevämpää ja niillä alueilla, missä on susikeskittymiä ja erityisiä ongelmia metsästää koirien kanssa, saataisiin joku järki tähän asiaan.

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomainen asia, että riistavahinkolaki säädetään nyt ajan tasalle ja saadaan vahingonkärsijöille oikeudenmukainen korvaus menetetyistä kotieläimestä. Kaikki metsästäjät sen tietävät, että esimerkiksi hyvä metsästyskoira on korvaamattoman arvokas kaveri omistajalleen, ystävän tasoinen kumppani, ja sitten moni tietää myös sen, että vanha kansanviisaushan sanoo, että jokaiselle metsästäjälle elämänsä aikana vain yksi hyvä koira sattuu kohdalle. Sen harvinaisen hyvän metsästyskoiran saaminen ja kouluttaminen ja sen kanssa eläminen on todella arvokas juttu, ja sitten kun susi sen syö — niin kuin parille ystävälleni on ikävä kyllä käynyt, että ihan kaksoisvalion tasoinen hirvikoira meni suden suuhun — niin ymmärrän sen tuskan, ja sen menetyksen suuruutta on vaikea tietenkin kuvailla. Onneksi se kuitenkin ihmiseen ei ole vielä sattunut.

Kun seurasin tätä keskustelua, hieman ihmettelin, koska Suomen eri tahoilla on koko ajan pidetty meteliä siitä, ovatko nämä susiluvut oikeita ja miten niitä seurataan. Pari tosi-asiaa:

Tällä hetkellähän Suomessa väitetään olevan virallisen kanta-arvion mukaan vajaat 300 sutta, ja otan esimerkin: Virallisen Luonnonvarakeskuksen ilmoituksen mukaan tästä susikannasta 70 prosenttia on läntisessä Suomessa, Itä-Suomesta kun kaikki susien ruoka on loppunut. Kaikki hirvet suurin piirtein on itärajalta syöty, metsäjänistä en ole enää nähnyt moneen moneen vuoteen. Nekin ovat hävinneet. Rusakoita pyörii enää kylien keskustoissa ja kuntataajamissa, mutta metsäjänistä en ole nähnyt pitkään aikaan enää. Elikkä riistakanta on kieroutunut susien valtavan lisääntymisen takia, ja viranomaiset salailevat koko ajan tätä tilannetta, mikä todellisuudessa susirintamalla on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Kävin läpi tässä joulun aikaan ja tässä alkuvuoden aikaan eri itärajan kuntia, eliikkä kotikuntani Ilomantsin lisäksi siinä tulivat tietenkin mukaan Tohmajärvi, Lieksa, Nurmes, Valtimo, Juuka, Rautavaara, Kuhmo. Pitää muistaa, että hyvin monella metsästäjällä tänä päivänä on riistakamerat, jotka vääjäämättömän varmasti kuvaavat, ja näillä paikoilla on pyörinyt susia niin, että metsästäjien havaintojen ja heiltä saamani arvion mukaan jo pelkästään tällä mainitsemallani itäisellä alueella on toistasataa sutta aivan varmasti. Luku on vielä alakanttiin, koska nämä metsästäjät eivät halunneet liioitella määrää vaan sanoivat vain sen, mikä varmasti piti paikkansa. Hehän tekevät riistakolmiolaskentaa totta kai, ja jälkiä seurataan. Eliikkä se susiarvio, mikä virallisesti ilmoitetaan, ei varmasti pidä paikkaansa. Susia on paljon, paljon enemmän. Joka päivä niitä nähdään pihakäynneillä, ihan jatkuvasti. Tänäkin aamuna Ilomantsista tuli kuva minulle, jossa susi oli käynyt talon takapihalla. Kysyn vain näiltä kansanedustajilta, jotka susia puolustavat: kuinka moni perheenäiti laskisi omat lapset takapihalle leikkimään, kun illalla tai yöllä on siinä susilauma käynyt? Helppo se on kerrostalon seitsemänneistä kerroksesta vaatia, että susi pitää suojella täysin, kun omat lapset eivät ole uhattuina, mutta pitääkö rajaseudun lasten vanhempien tämä sietää? Vaikea ymmärtää tällaista ajattelua.

Vetoaminen johonkin luontodirektiiviin on mielestäni aika lapsellista, koska sehän aikoinaan runtattiin kokoon eikä siinä ollenkaan noudatettu niitä ohjeita, mitä luontodirektiivin täytäntöönpano vaatii. Kanta-arviot, uhanalaisarviot, ohjeet siitä, miten luontodirektiivi pannaan täytäntöön ja Natura-alueet valitaan... Olisi pitänyt tehdä arvio alueista ja erilaisista eläinlajeista ja uhanalaisista lajeista. Se tehtiin ja taitettiin pöydältä, eikä siinä sen kummempaa sitten tarvittukaan. Kotikunnassani muun muassa erään Natura-alueen väitettiin olevan avosuota, vaikka siinä 250 mottia hehtaarilla puuta kasvoikin. Melkoista avosuota sekin. Tämä kuvaa sitä, miten huitaisemalla tämä homma tehtiin ja saatiin valmiiksi uhanalaisluettelo, jolla pystytään sitten muuta hommaa häiritsemään.

Tänä päivänä itärajan kunnissa, tuolla Kuhmossa, Ylä-Savossa ja niin edelleen, niillä metsäisillä alueilla, on tilanne sellainen, että ihmiset eivät edes tähän viralliseen Tassu-tietokantaan ilmoittele enää mitään susihavaintoja. Miksi ilmoittaa, kun se ei vaikuta enää mitään? Se on ihan turhaa työtä, koska ei saada enää mitään todellisia lukuja siitä, paljonko susia Suomessa on.

Nythan oli tässä lehdissä muutama aika sitten, kuukausi sitten, se tapaus Kanta-Hämeessä, jossa eräs nainen pidätettiin ja tietävästi on edelleen vangittuna, kun hän piti susikasvattamoa siellä. Kyseisen henkilön hallusta löytyi kolme kappaletta aitoja susia. Herää kysymys, miten tämä naishenkilö on kolme aitoa sutta saanut haltuunsa. Väitteiden mukaan oli muka saanut tuotua Venäjältä. Tuollaisen puheen jälkeen on ihan selvää, että kysymyksessä on ihan selkeä peittely-yritys. Jokainen tietää, että villin, aidon suden kiinnisaanti metsästä yksinäisen ihmisen toimenä, varsinkin naishenkilön toimesta, on täysin mahdoton tehtävä. Kysymyksessä on laajamittainen yhteistyö, ja tällaiset arviot, joita olen kuullut tämän tapauksen törkeydestä — kun sanotaan suoraan — pitää poliisin tutkia huolella. Toivottavasti poliisiviranomainen tämän tutkii, koska ei ole mitenkään perusteltua, että yksinään naisihminen vangitsee kolme sutta, risteyttää niitä koirien kanssa ja vapauttaa niitä luontoon.

Miksi sitten Suomen luonnosta löytyy jatkuvasti sellaisia ”susia”, jotka eivät ole ollenkaan susien näköisiä? Kaverini lähetti viime viikolla kuvan Kuhmosta. Siinä oli kuva isosta sudesta, joka muka vieraili talon takapihalla, ja kyllä se suden näköinen oli, mutta tarkemmin kuvaa kun katsoin, se oli ihan selkeä saksanpaimenkoira. Eliikkä tällainen su-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

den ja koiran risteymä, susilaumasta lähtenyt erilleen. Tällaiset ovat kaikkein vaarallisimpia, koska ne ovat menettäneet luontaisen pelkonsa ihmistä kohtaan, ja lähettäisittekö te, hyvät kansanedustajakollegat, omat lapsenne koulutielle odottamaan taksia siihen tienvarseen, kun edellisenä päivänä hävisi koira talon pihasta tällaisen ”suden” syömänä?

Näitä tällaisia susikasvattamoja, joissa susia ja koiria risteytetään, tiedetään olevan Suomessa muuallakin. Vahvoja epäilyjä on Ylä-Savosta, ja samoin Kuhmon alueella on selkeästi merkkejä siitä, että näin on tapahtunut. Ihmettelen vain, missä on Luonnonvarakeskuksen virkamiesten moraali, jos tällaista on tehty. Poliisin pitää tutkia nämä kaikki, onko todella näin. Se Kanta-Hämeen tapaus, että kolme villiä sutta on otettu kiinni, oli mielestäni niin törkeä. Sen homman tekeminen yksinäiseltä ihmiseltä ei varmasti onnistu. Se on niin vaikea tehtävä, että siihen tarvitaan vähintään pataljoona miehiä, jotka tuntevat sen homman, ja myös virka-apua joltakin taholta on ilmeisesti käytetty. En tiedä, mutta toivoisin, että poliisi tutkii tämän. Epäily on erittäin vahva. Jos sitten vedotaan siihen, että susi on uhanalainen, niin siihen rohkenen sanoa, että kaikkea sitä kuulee, kun vanhaksi elää.

17.16 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Säädösten mukaisia toimintatapoja meidän tulee puolustaa ja säädösten mukaisten toimintatapojen puolustaminen lieenee aina tälle yhteiskunnalle hyväksi.

Jatkan hieman rikoslaista. Totesin viime puheenvuorossa tuon pakkotilasäädöksen olemassaolon, ja nyt totean, että kansallisessa lainsäädännössähän meillä on rikoslaissa tällä hetkellä huomioitu tilanteet, joissa esimerkiksi henkilö joutuu puolustamaan itseään tai omaisuuttaan. Johtopäätöksenä on, että esimerkiksi kotieläimen tai koiran suurpedolta puolustamista koskevat tilanteet on kansallisessa lainsäädännössä huomioitu.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että toisin kuin valiokunnan mietinnön yleisperusteissa epäsuorasti viitataan ja toisin kuin tänään olemme joissakin puheenvuoroissakin kuulleet, ei ole syytä olettaa, että menettelytapoja suden tiukan suojelun tai siitä tapahtuvien poikkeusten suhteen olisi kansallinen lainsäädäntö ja Suomea sitovat EU-säädökset huomioiden perusteltua tai oikeudellisesti relevanttia väljentää, eikä ole myöskään perusteltua epäillä, että vastuuviranomaisilla ei olisi riittävää asiantuntijatietämystä tai toimivaltuuksia toimintaan suurpetotilanteissa.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä lakiesitystä ja yhdyn valiokunnan mietintöön siltä osin, että tämä hallituksen esitys hyväksytään valiokunnan esittämin vähäisin muutosehdotuksin. Sen sijaan mietinnön perusteluosio koskien Suomen susikantaa on osittain kyseenalainen kannanotto, joka menee hallituksen lakiesityksen sisällön ohi.

17.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tuosta, mitä edustaja Halmeenpää sanoi lain noudattamisesta: Se on itsestäänselvää, että lakia noudatetaan tarkasti, niin kuin perustuslain 2 §:n 3 momentti sanoo. Lakeja noudatetaan, ja se tarkoittaa myös sitä, että viranomaisen tulee toimia omissa virkatoimissaan huolellisesti ja edistää yhteistä hyvää. On tällaisia tapauksia kuten Kanta-Hämeessä oli, ja tuolla Vieremän lähellä on myös tällaisia vahvoja epäilyjä susikasvattamoista, samoin tuolla Kuhmon alueella ja monella muulla paikkakunnalla. Miten on, arvoisa edustaja Halmeenpää, mahdollista, että näitä koirasuden näköisiä hurtia pyörii ympäri Suomea ja niitä yhtäkkiä ilmestyy sinne sun tänne? Metsästäjät seuraavat omaa aluettaan kyllä tarkkaan, ja jos susilauma siellä pyörii, niin kyllä jäljet tiedetään. Mutta yhtäkkiä sinne tulee sellainen kuin tämä Kuhmon tapaus, minkä kuva on tuossa puhelimellani, ja se on vaikka tulostettavissa paperille. Sellai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

nen susi löytyi, joka ei varmasti ole susi. Minäkin sen näin, että se oli isokokoinen saksanpaimenkoira, joka on selkeä risteymä. Samoin Ilomantsissa ammuttiin kolme vuotta sitten ihan laillisessa, luvallisessa jahdissa susi, joka kaadettiin kotikyläni Hattuvaaran reunalle. Ja ilomantsilainen RKTL:n riista- ja kalatalouden silloinen tutkija Kaarlo Nygrén oli käynyt tutkimassa sen raadon ja totesi, että sillä kyseisellä ”sudella” ei ollut mitään luontaisen suden tunnusmerkkejä, ei mitään. Ja se oli muka susi. Ja tällaisen tapauksen tiimoilta esimerkiksi Perhossa ihminen tuomittiin suden kaadosta, ja siinä taisi yksi ihminen vielä joutua sellaiseen tilanteeseen, että hän päätyi epätoivoiseen ratkaisuun, mikä on äärimmäisen surullista. Syytetäänkö ihmistä suden kaadosta silloin, kun hän tämmöisen hurtan ampuu? Ja nämä ovat, arvoisat kansanedustajakollegat, nimenomaan näitä koirasusia, joita tuolla pihoiissa pyörii aivan jatkuvasti.

Kymmeniä läheltä piti -tapauksia on Suomessa ollut, ja kukaan viranomainen ei korvaansa lotkauta. Olen tehnyt siitä yhden kantelun oikeusasiamiehelle, ja vastauksena sain, että kyseinen Luonnonvarakeskuksen virkamies ei ole virkamies, hän on vain palkollinen. Tätäkö valtion varoilla tehdään Suomessa tänä päivänä? Pidetään tämmöistä touhua tai tämmöisiä kuvauspaikkoja, jotka ovat siivottomassa kunnossa, ja saa vielä valtion rahoja käyttää sen ylläpitoon ja työaikaakin varmaan ja valtion omistamia välineitä elikkä kalustoa ja laitteita. Kysyn vaan: kuinka moni teistä kansanedustajista, hyvät kollegat, edustaja Halmeenpää, ottaa vastuun siitä, jos joku pieni lapsi joutuu suden suuhun? Läheltä piti -tilanteita on ollut monta. Ja kun se ensimmäinen tulee, niin minä kysyn sitten teiltä, kenen vika se on.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomen kansalaisella on oikeus turvalliseen elämään, asuipa sitten kaupungissa tai maaseudulla. Jos joku mummo soittaa Ilomantsin syrjäkylältä, että pitäisi saada poliisi, kun on jotakin ihmeellistä toimintaa tuossa talon ympärillä, niin varmasti ei tule poliisi, mutta jos joku soittaa, [Puhemies koputtaa] että täällä joku sutta metsästää, niin kohta ovat helikopterit ilmassa ja poliiseja on niin paljon, että liivettää. Tätä minä tarkoitan sillä, että onko tämä oikein.

17.21 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Koiran ja suden risteymä ei kuulu Suomen luontoon, eikä mikään taho, ei mikään asiantuntijataho tai mikään kansalainjärjestöhakaan, ole koskaan esittänyt, että ne sinne kuuluisivat. Koiran ja suden risteymiä ei saa tuoda maahan. Ne on luokiteltu vieraslajiksi, eikä niitä saa luontoon päästääkään. Se on itsestäänselvää, että tässä pitää noudattaa säädöksiä. Suomesta tunnetaan todennetusti kolme koiran ja suden risteymätapausta.

Lainsäätäjällä ei liene mitään muuta mahdollisuutta kuin luottaa viranomaistietoon ja asiantuntijatietoon ja tieteelliseen tietoon. Valiokunta on omana asianaan käynyt laajat kuulemiset, ja nämä asiat on siellä asiantuntijakuulemisissa todettu. Suomessa on hyvä käytäntö siitä, että mikäli koiran ja suden risteymäepäilyjä tavataan, Riistakeskuksen asiantuntijat todentavat, ottavat näytteen, valitsevat asiantuntijatahon, joka tutkii, mistä on kyse, onko risteymästä kyse, ja jos on risteymästä kyse, Riistakeskuksen viranomaiset myöskin poistavat nämä yksilöt tai poistattavat ne valitsemallaan taholla. Meillä on hyvä lainsäädäntö, jota tulee noudattaa ja säädösten mukaisessa toiminnassa pitäytyä.

En kannata sellaisia näkemyksiä, joissa annetaan ymmärtää, että koirasusia juoksenteltiin pitkin Suomenniemeä, enkä varsinkaan sellaisia näkemyksiä, joissa annetaan ymmärtää, että kansalaisten pitäisi ryhtyä näitä epäiltyjä koirasusia itse tunnistaen sieltä poistamaan. Pahoin pelkään, että siinä kyllä päädyttäisiin tilanteeseen, jossa kyseessä olisi hyvinkin to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

dennäköisesti törkeä metsästysrikokseen yllyttäminen, ja sellaista tilannetta minä en ainaakaan täältä lainsäätäjän puolelta halua edistettävän.

17.23 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten puheenvuorossani sainoin, lakia on ehdottoman tarkasti noudatettava. Se on ehdoton, tinkimätön vaatimus, jota kaikki noudattakoon. Mutta me olemme tilanteessa tällä hetkellä, että maaseudun ihmisen elämä ei ole enää turvallista, tällaisia koirasusia kun pyörii siellä talojen nurkilla. Nämähän juuri ovat ne vaaralliset yksilöt, jotka tekevät sen vaaran, jossa lapsi koulumatkallaan joutuu aitoon vaaratilanteeseen. Kuten sanoin, näitä läheltä piti -tilanteita on niin monia, nämä on kerrottu viranomaisten tietoon sen sata kertaa, mutta mitään ei ole tapahtunut. Jos susi vierailee pihalla, niin menee pitkään, ennen kuin sen poistoluvan saa.

Jos sen suden ampuu tai sudelta näyttävän ison koiran, hurtan, niin siinä tapahtuu sellainen oikeusmurha, kun se ei kuitenkaan hyvin suurella todennäköisyydellä ole susi — niin kuin se Hattuvaaran kaadettu ”susi” ei missään tapauksessa ollut susi — mutta kun kerran viranomainen toteaa sen sudeksi ja sitten mennään käräjille todistamaan, että se on susi, niin ihminen voi saada tuomion suden kaadosta, joka on vakava rikos. Jos aidon suden kaataa, niin siitä pitää tuomio antaa, se on itsestäänselvyys. Ja pitää muistaa sekin, että aito, geneettisesti puhdas susi vieroksuu ihmistä. Se ei missään nimessä pihapiiriin tule. Se pysyy ihmisestä kaukana, sillä on luontainen ihmisen pelko, joka on aivan selvä käyttäytymismalli. Tätä mieltä ovat kaikki luontotutkijat, sellaiset, jotka sen aidon suden tuntevat. Ja nyt en puhu niistä henkilöistä, jotka näitä susikasvattamoja ylläpitävät. Minkä tautta tällainen tässä maassa on mahdollista? Jatkuvasti riskeerataan ihmisten henkiä. Pitääkö jonkun lapsen menettää henkensä ennen kuin tähän todella puututaan?

Väitteen mukaan näitä tapauksia, kuten se Kanta-Hämeen tapaus, mikä Iltalehdessäkin oli, Suomessa on paljon. Odotan, että viranomainen puuttuu näihin. Eihän eduskuntakaan tämmöiseen voi rahaa antaa, jos tällaista toimintaa valtion rahoilla tehdään, jos siellä sattuu olemaan valtion rahaa mukana. En tiedä, mutta se pitää tutkia. Kyseinen tapaus tuolla Kanta-Hämeessä on nyt tutkinnassa, siitä olen hyvin tyytyväinen, mutta niitä epäiltyjä tapauksia on muuallakin Suomessa ja paljon. Edellyttäisin kyllä, että Luonnonvarakeskus tässä asiassa käynnistää ihan aidosti tutkimuksen. Oli tämä Kanta-Hämeen tapaus, että siellä oli kolme aitoa sutta saatu kiinni ja ne sudet on nyt lopetettu, ja on pari muutakin tapausta, jotka minäkin tiedän. Minkä takia näihin ei ole puututtu ennen? Pitääkö jonkun ihmisen kuolla? Toivon vain, että tätä päivää ei tässä talossa koskaan tarvitsisi nähdä. Kun tiedän tuolla maaseudulla asuvana ihmisenä, että näitä hurtan näköisiä susia, joita susiksi vihreät väittävät, pyörii talojen pihoissa ihan jatkuvasti — itsekin olen pari niitä nähnyt ihan elävänä tuolla luonnossa — niin ei se kyllä mieltä ylennä omaa lastenlastaan lähettää vaikka naapuriin kylään.

Tätä minä, arvoisat Suomen kansanedustajat, kyselen teiltä, pitääkö tällaista tilannetta sietää loputtomiin, koska se päivä tulee jonain päivänä eteen aivan varmasti, että joku lapsi menettää henkensä, ja sitä minä en ikinä haluaisi nähdä. Sitä joka ilta kädet ristissä pyydän, että näin ei kävisi, mutta jos tällä keinoin jatketaan, miten nyt asiat ovat tässä maassa, niin varmasti käy niin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 166/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 263/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.